

POSTANOWIENIE

Dnia 24 lipca 2009 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Antoni Górski (przewodniczący)

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz

SSN Józef Frąckowiak (sprawozdawca)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilny w dniu 24 lipca 2009 r.

skargi A. S.

o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego nakazu zapłaty

wydanego w postępowaniu upominawczym Sądu Rejonowego w S.

z dnia 23 kwietnia 2008 r., w sprawie z powództwa J. S. - Przedsiębiorstwo Handlowe "S." w Z.

przeciwko A. S. - P.H.U. "A." w D.

o zapłatę,

stwierdza niezgodność z prawem nakazu zapłaty, wydanego w postępowaniu upominawczym, Sądu Rejonowego w S. z dnia 23 kwietnia 2008 r., w części dotyczącej zapłaty kary umownej w wysokości 4% za każdy dzień zwłoki od kwot wymienionych w tym nakazie.

Uzasadnienie

Pozwany A. S., prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą P.H.U. A. domaga się w skardze stwierdzenia niezgodności z prawem nakazu zapłaty z dnia 23 kwietnia 2008 r., w którym Sąd Rejonowy w S. nakazał aby zapłacił on powodowi J. S. - Przedsiębiorstwo Handlowe S. kwotę 6759,68 zł z ustawowymi odsetkami wskazanymi w nakazie. Ponadto Sąd ten nakazał także pozwanemu zapłatę kary umownej w wysokości 4% za każdy dzień zwłoki w płatności kwot pieniężnych wskazanych w nakazie.

Sąd Rejonowy na podstawie oświadczeń powoda potwierdzonych załączonymi do pozwu fakturami VAT przyjął, że pozwany nie spełnił świadczeń pieniężnych wynikających z tychże faktur w terminach tymi dokumentami określonych. Ponadto Sąd ten stwierdził, że wobec nie ustalenia między stronami odsetek umownych za opóźnienie w spełnieniu świadczeń pieniężnych — zgodnie z art. 481 § 2 k.c. - powodowi należą się odsetki ustawowe liczone od dnia ich wymagalności. Dodatkowo Sąd Rejonowy ustalił także, że powód dokonując z pozwanym transakcji dokumentowanej wspomnianymi fakturami zastrzegł zapłatę kary umownej w przypadku nie wykonania zobowiązania (nie uiszczenia należności za pobrany towar w ściśle określonym terminie) określając sumę kary w sposób procentowy ujęty w fakturach. Zdaniem Sądu I instancji, z materiału zgromadzonego w sprawie wyraźnie wynika, że pozwany świadomie zaakceptował możliwość dochodzenia wobec niego kary umownej we wskazanej wysokości.

W skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem przedmiotowego nakazu zapłaty pozwany zarzucił naruszenie art. 483 § 1 i art. 58 § 1 k.c. na skutek błędnej wykładni i niewłaściwego zastosowania tych przepisów. Wskazał, że wobec jednoznacznego brzmienia art. 483 § 1 k.c., zastrzeżenie kary umownej za spełnienie świadczenia pieniężnego jest nieważne i zgodnie z art. 58 k.c. nie wywołało skutków prawnych. Nawet zaś gdyby przyjąć, że takie postanowienie może być uznane za ustalenie odsetek umownych, to także byłoby ono nieważne ze względu na art. 359 § 2¹ k.c. gdyż zgodnie z tym przepisem powodowi należałyby się tylko odsetki maksymalne ustalone zgodnie z art. 359 § 2 k.c. Skarżący wskazał, że nie zrozumiał treści nakazu zapłaty i był przekonany, że ma

zapłacić jedynie należność główną oraz odsetki ustawowe i koszty sądowe, w czym utwierdził go powód. Dopiero gdy po zapłaceniu kwoty 46 900 zł powód poinformował go, że zaliczył te wpłaty na poczet należnej mu kary umownej i do zapłaty pozostaje dalej kwota prawie 50 tys. zł, zorientował się, że nakaz zapłaty z dnia 23 kwietnia 2008 r. rażąco narusza prawo i naraża go na szkodę. Wobec powyższego domaga się on aby na podstawie art. 424 § 2 k.p.c. stwierdzono jego niezgodność z prawem.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jedną z podstawowych zasad prawa cywilnego jest to, że kara umowna może być zastrzegana tylko za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania niepieniężnego. Rozwiązanie to ma na celu zapobieganie obchodzenia, poprzez zastrzeganie kary umownej przy zobowiązaniach pieniężnych, zakazu ustalania odsetek powyżej poziomu tzw. odsetek maksymalnych. Zgodnie z art. 359 § 2¹ k.c., obowiązującym od 6 lutego 2006 r., maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym przekraczać czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego (odsetki maksymalne).

Mając na uwadze powyższe, orzeczenie w nakazie zapłaty z dnia 23 kwietnia 2008 r. obowiązku zapłaty kary umownej w wysokości 4% dziennie za opóźnienie w zapłacie przez skarżącego faktury jest rażącym naruszeniem prawa. Skoro naruszenie to godzi w podstawowe zasady porządku prawa cywilnego, to uzasadnione jest na podstawie art. 424¹ § 2 k.p.c., stwierdzenie niezgodności z prawem zaskarżonego nakazu zapłaty.

Na marginesie należy tylko zauważyć, że utrzymanie w mocy prawomocnego nakazu zapłaty prowadzi do paradoksalnej sytuacji, gdyż istnieją podstawy prawne do wyegzekwowanie rażąco sprzecznego z prawem orzeczenia, a z drugiej strony skarżący uzyska rekompensatę poniesionej przez to szkody z budżetu państwa. Sytuacja to wskazuje na potrzebę rozważenia, czy w niektórych przypadkach nie należałoby jednak rozwiązać sytuacji sprzeczności z prawem prawomocnego orzeczenia poprzez stwierdzenie utraty jego mocy, co zapobiega z jednej strony możliwości uzyskiwania korzyści wbrew

podstawowym zasadom porządku prawnego z drugiej zaś nie naraża z tego tytułu budżetu państwa na konieczność ponoszenia nieuzasadnionych wydatków.